

Een toenemend aantal basisscholen maakt werk van schoolontwikkeling en slaat daarbij een geheel nieuwe weg in. De methode als belangrijkste basis voor de inhoudelijke lijn in de klas wordt verlaten en men zoekt naar vormen waarin de leerbehoeften van de leerling centraal staan. In drie artikelen is de schijnwerper gericht op de leerkracht in een dergelijke school. Deel 2 gaat over Los Hoes in Haaksbergen waar wordt gewerkt volgens de principes van 'Een andere basisschool'.

Een andere basisschool in Haaksbergen

Kinderen kiezen, leraren nodigen uit

Samenwerkingsschool Los Hoes in de nieuwbouwwijk Hassinkbrink groeit snel. Sinds de oprichting in 2005 nam het aantal leerlingen toe tot 130. Voorlopig zit men in een noodlocatie. In 2010 wordt een mooi nieuw schoolgebouw betrokken dat helemaal

Leerpaleizen

Voor Wilma, Alice en hun collega's van Los Hoes begint een schooldag om kwart voor acht 's ochtends met het aanzetten van het digibord. "Daar staat de planning van de dag op, die nemen we gezamenlijk door. Wij hebben

rekenen zijn er vaste leerkrachten. Dat is prettig, want dan hoef je je niet op alles te focussen. Ook voor ons is iedere dag een avontuur, een belevenis. Vanochtend wilde Wilma bijvoorbeeld 'bewegen op muziek' geven, maar daar was te weinig belangstelling voor. Dan moet je dus wel even schakelen. Je weet 's ochtends niet precies hoe je dag er uit gaat zien. Dat is natuurlijk best spannend en het vraagt veel flexibiliteit. Je weet van tevoren niet welke kinderen in jouw leerpaleis komen. Maar dat geeft ons nou juist de kick. Het is echt de kunst die dingen aan te bieden waarvoor de kinderen belangstelling hebben en waarmee je hen een stapje verder kunt helpen. Dat is nu net de uitdaging, iedere dag weer. Het is bij ons een belangrijk principe dat de kinderen kiezen en wij hen uitnodigen. Natuurlijk stimuleren wij soms ook kinderen iets te kiezen waarvan wij denken dat het op dat moment goed past en meestal volgen ze ons 'advies' dan op."

Natuurlijk stimuleren wij soms bepaalde keuzes en meestal nemen de kinderen zo'n 'advies' dan aan

op maat is ontworpen. Wilma Hams en Alice Kannegieter, leerkrachten onderbouw, praten over het lesgeven op een school waar betekenisvol leren en basisbehoeften van kinderen centraal staan. Wat betekent het om als leerkracht op 'een andere basisschool' te werken. Waarom kies je voor dit schoolconcept? Word je niet teveel geëld en heb je nog wel tijd voor jezelf? Hoe staat het met je werkplezier?

verschillende 'leerpaleizen', op dit moment een bibliotheek, rekenpaleis, theater, wereldpaleis, spel-o-theek, bouwplaats, atelier, timmerwerkplaats en speelzaal. Daaruit kunnen de kinderen er twee kiezen, een vóór en een na de pauze. En 's middags nog een derde."

Ook Wilma en Alice kiezen in welk leerpaleis zij aan het werk gaan. "Gezamenlijk bepalen we hoe we alles gaan bemannen. Alleen voor lezen en

Evaluatie

Iedere leerkracht ontvangt 's ochtends bij de start in de kring zijn eigen groep.

“Dat zien wij niet zozeer als onze eigen klas, het zijn de kinderen waarvan jij de mentor bent. Even kijken of iedereen er is en vertellen wat er vandaag allemaal op het planbord staat, want dat ziet er iedere dag weer anders uit. Aan het einde van de ochtend komen we opnieuw in de kring samen en daarna weer voor een korte evaluatie aan het einde van de dag. Het is mogelijk dat je sommige kinderen op een dag alleen maar in de kring ziet, omdat ze steeds in leerpaleizen werken waar jij niet bent.”

Het team bespreekt iedere dag na schooltijd alle kinderen. “Van ieder kind maken we korte aantekeningen. Wat ondernemen ze in de leerpaleizen en wat valt daarbij op. Dat wisselen we dan uit. Dat kost best veel tijd. In de onderbouw gaat het nu over tachtig kinderen. Maar we vinden dit erg belangrijk om te doen, zo kunnen we de leerlingen goed volgen en snel op bijzonderheden reageren.”

Jullie werken op een school met een speciale aanpak. Zijn jullie ook bijzondere leerkrachten?

Wilma en Alice vinden dit een moeilijke vraag. “Zo praat je niet over jezelf, maar inderdaad moet je wel uit apart hout gesneden zijn. Wij zien onszelf als enthousiaste, gedreven en flexibele personen. Wij staan open voor vernieuwing en zien het als sport ons aanbod aan te passen aan wat kinderen nodig hebben. Daar zit een bepaalde kijk achter over hoe kinderen leren en bepalen dat ook zelf. Dat hebben zij hun hele leven al gedaan, vanaf het moment waarop ze geboren zijn. Waarom zou je daar dan mee stoppen als ze naar de basisschool gaan? Deze essentiële overtuiging moet je hebben om hier op school op je plek te zijn. Wij hebben een groot vertrouwen in kinderen. Onze rol is vooral een bijdrage leveren aan dat zelf willen leren.”

Niet kijken naar de methode, maar naar wat kinderen nodig hebben. Hoe kom je aan zo'n overtuiging, want dat is toch geen gemeengoed?

Alice heeft bewust gekozen voor werken met kleuters. “Ik heb altijd al kleuterjuf willen worden. Heb daar altijd een goed gevoel bij gehad. Op vorige scholen raakte ik geregeld gefrustreerd. Je werkte met de kinderen op hun eigen niveau. Je was hartstikke trots op ze. Dan zag je ze later in groep drie allemaal met ‘boom, roos, vis’ in de weer terwijl je wist dat de helft al veel verder was en sommigen daar nog niet aan toe waren. Er werd niet naar kinderen gekeken, maar naar de methode. Je moet het kind willen volgen en de methode durven loslaten. Dus steeds nadenken of je goed bij de kinderen aansluit. Belangrijk is het afwegen van de balans tussen betekenisvol en zinvol. Voortdurend zoeken naar de best passende weg. Dat kost veel energie en geduld. Goed kijken

naar kinderen. Wat bij het ene kind past, doet dat nog niet bij het andere. Je moet het idee loslaten dat jij alles kunt sturen. Kijk naar wat het kind kan en niet naar wat het niet kan. Dat werkt geweldig!"

Werkdruk

Na de teambespreking is het om een uur of half zes tijd om naar huis te gaan. In principe hoeft Alice dan 's avonds niets meer voor te bereiden. Toch kruipt zij best nog wel eens achter de computer om dingen uit te zoeken. Wilma is 's avonds vaker in de

werken we dan meteen aan. Daar moet je voor openstaan, maar voor ons is het een vanzelfsprekendheid geworden. We staan er niet meer bij stil. Je blijft iedere dag leren.

Ja, het werk is erg intensief en vraagt veel energie. Maar we zouden niet anders willen en kunnen. We hebben het er graag voor over, want je krijgt er zoveel voor terug.

Als je ziet welke ontwikkelingen zich bij de kinderen voltrekken en je realiseert dat jij dat hebt wakker gemaakt, geeft dat zo veel bevrediging. Geweldig wat je ziet aan groei bij de kinderen.

Rol leerkrachten is vooral een bijdrage leveren aan het zelf willen leren

weer. Zij moet zich de werkrouines van Los Hoes nog meer eigen maken. "Wij werken eigenlijk in één open ruimte, wel een beetje gescheiden in hoeken, maar je ziet en hoort elkaar. Hier op school doe je heel veel samen en ben je een teamspeler. Onze school is een lerende organisatie. Daarom evalueren wij ook iedere dag, wat ging goed en wat moet beter. En daar

En dat samen met je collega's delen, dat is toch zo mooi! Er wordt ons wel eens gevraagd hoe lang we denken dit vol te houden. Wij moeten daar een beetje om lachen. Wij zijn er van overtuigd dit tot aan ons pensioen te kunnen blijven doen. Voor wie tot zijn 65e in het onderwijs wil werken, is dit de ideale plek. In ieder geval voor ons. Juist

omdat het zo uitdagend is en onze school een lerende organisatie is. En omdat je er zoveel voor terug krijgt, kun je steeds enthousiast blijven. Het is gewoon een eer om op deze manier met zoveel plezier te mogen werken."

APS ondersteunt scholen die kiezen voor een herontwerp van het onderwijs waarin leerlingen leren wat betekenisvol voor hen is, daartoe uitgenodigd door leraren die zinvolle inhoud aanbieden. Omdat de traditionele indeling in schoolvakken niet meer voldoet, moet worden bepaald wat kinderen van hun vierde tot hun twaalfde dienen te leren. Op basis daarvan werkt APS met scholen aan een eigen nadere uitwerking van het concept 'Een Andere Basisschool'. Hoe de uitgangspunten concreet vorm krijgen, hangt af van de missie en de specifieke omstandigheden en kenmerken van de school.

Meer informatie op www.aps.nl > primair onderwijs > Een andere basisschool.

Of bij Spier ten Doesschate, tel. (030) 2856 681, e-mail s.tendoesschate@aps.nl

en Jan Hooiveld, tel. (030) 2856 617, e-mail j.hooiveld@aps.nl.

Jan Hooiveld was betrokken bij het maken van een schoolontwerp voor Los Hoes en Spier ten Doesschate hielp het team een goed en diepgaand inzicht te krijgen in de beginselen van een andere basisschool en begeleidde hen bij de verdere ontwikkeling.

Deel 1 van deze serie was gewijd aan christelijke basisschool De Wieken in Schiedam, waar ontwikkelingsgericht onderwijs wordt gegeven. Zie APS Nieuws 62, juni 2008.